

KARACİĞER FONKSİYON TESTLERİNİN YORUMU

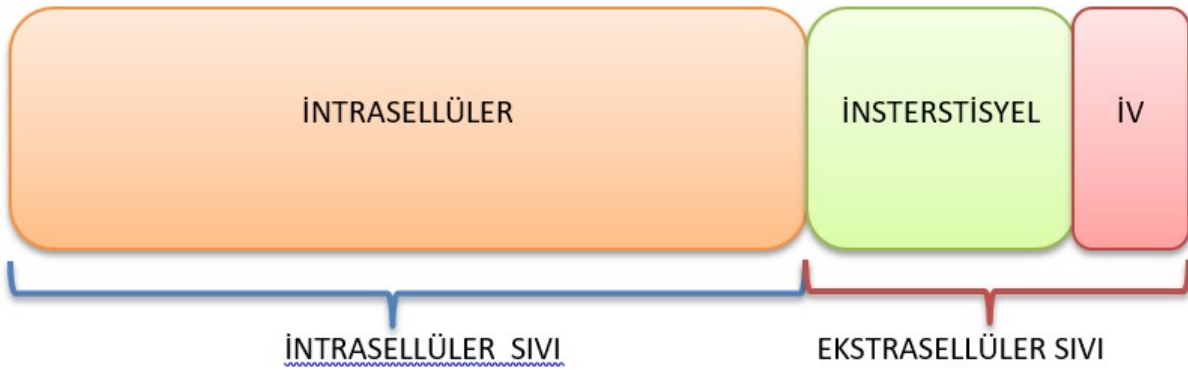
written by Dr. Aydoğan Lermi

Karaciğer vücudun en büyük ve en kompleks organıdır, yaklaşık 1200 - 1500 gramdır. Vücuda giren tüm kimyasalların detoksifikasyonundan, nötralizasyonundan, protein sentezi ve pıhtılaşma faktörlerinin sentezinden sorumludur. Karaciğer fonksiyon testleri bu organ sistemin hastalıklarının tanısında klinisyene yardımcı olur.

Vücut sıvıları ve sıvı kayıplarının replasmanı

written by Dr. Aydoğan Lermi

VÜCUT SIVILARI VE REPLASMAN SIVILARI

1. KURAL : VÜCUT SIVILARI SADECE KOMŞU KOMPARTMAN İLE SIVI ALIŞVERİŞİ YAPABİLİR...
2. KURAL: SERBEST SIVI KOMŞU KOMPARTMAN İLE İZOTONİK OLANA DEK HAREKET EDER.
3. KURAL : BAŞKA KURAL YOK..

ERKEKLERİN %60 İ SUDUR: 70 KG BİR ERKEK İÇİN BU 42 LT EDER.

KADINLARIN %55 İ SUDUR : 70 KG BİR KADIN İÇİN BU 38 LT EDER

YAZIDAKİ HESAPLAR 70 KİLOLUK BİR ERKEK HASTA GÖZ ÖNÜNE ALINARAK YAPILMIŞTIR.

İNTRASELLÜLER KOMPARTMAN

İNTRASELLÜLER 30 LT

- Vücut sıvılarının en büyük kısmı hücre içerisinde intrasellüler kompartmanda yer alır.
- İntrasellüler kompartman sıvı alışverişini interstisyel kompartman ile yapar.
- İntrasellüler kompartman K⁺ dan zengin Na⁺ dan fakirdir.
- Ekstrasellüler kompartman ile arasındaki farkı insüline bağlı Na-K ATPaz ile içeri K pompalayarak korur.

İNSTERSTİSYEL KOMPARTMAN

İNTERS 9 LT

- Hücrelerin içerisinde yüzdükleri sıvıdır ve eklem aralıkları, peritoni plevral saha gibi ekstraesllüler alanları dolduran sıvıdır.
- Sıvı alışverişini hem intrrasellüler kompartman hemde iv kompartman ile yapar.
- Na⁺ dan zengin (135 1445 mmol/Lt) ve K⁺ dan fakirdir (3,5 - 5 mmol/Lt) bu elektrolit dengesi İV sıvılar ile aynıdır.
- İnsterstisyel sıvılar IV sıvılardan daha az protein içerir. Bu sayede sıvılar IV alanda kalır.
- İnflamasyon gibi kapiier permeabilitenin arttığı durumlarda protein instertisyel sahaya kaçır beraberinde sıvı da kaçır ödem olur.

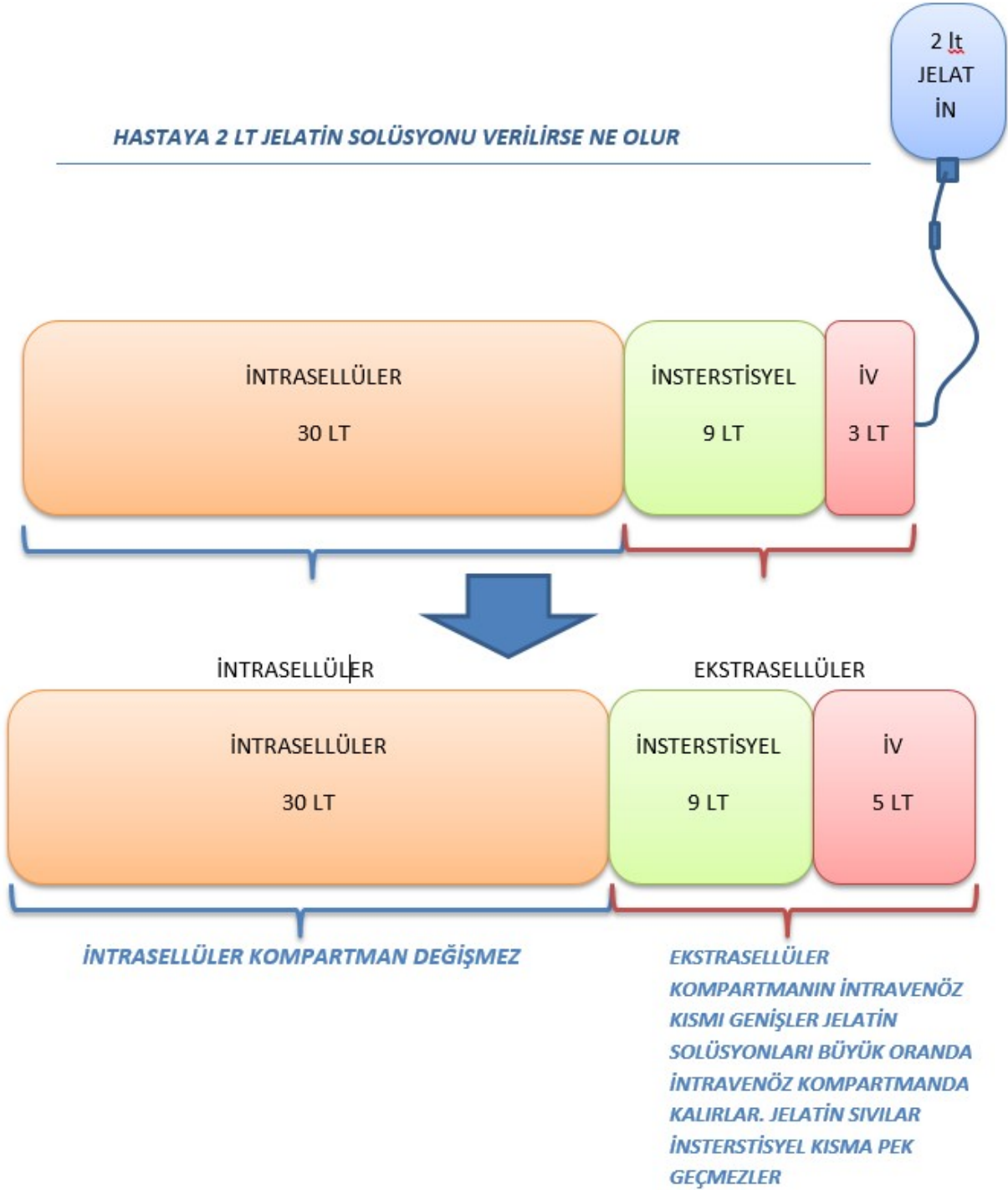
İNTRAVASKÜLER KOMPARTMAN

3

- İntravasküler kompartman en az sıvı miktarı içeren alandır, 70 kiloluk bir erkek için 3 lt dir.
- Eritrositler içerisinde de 2lt sıvı bulunur toplam 5 lt kan eder.
- İntravasküler kompartman sıvı alışverişini interstisyel kompartman ile yada dış ortam ile yapar.
- Vücuttan en büyük sıvı kayıplarının ve sıvı alımının yapıldığı kompartman da intravasküler kompartmandır:
 - Gastro intestinal sistem kanamaları,
 - Pulmoner hemorajiler,
 - Hemorajiler,
 - İV sıvı replasmanları vs.
- İntravasküler kompartmanda Na⁺ yüksek (135- 145 mmol / Lt) , potasyum K⁺ düşük (3,5 - 5 mmol/Lt) dür. Bu değerler interstisyel kompartman ile aynıdır.
- İntravasküler kompartman eritrositler, trombositler ve diğer kan hücreleri ile birlikte yüksek oranda protein içerir.

REPLASMAN SIVILARI

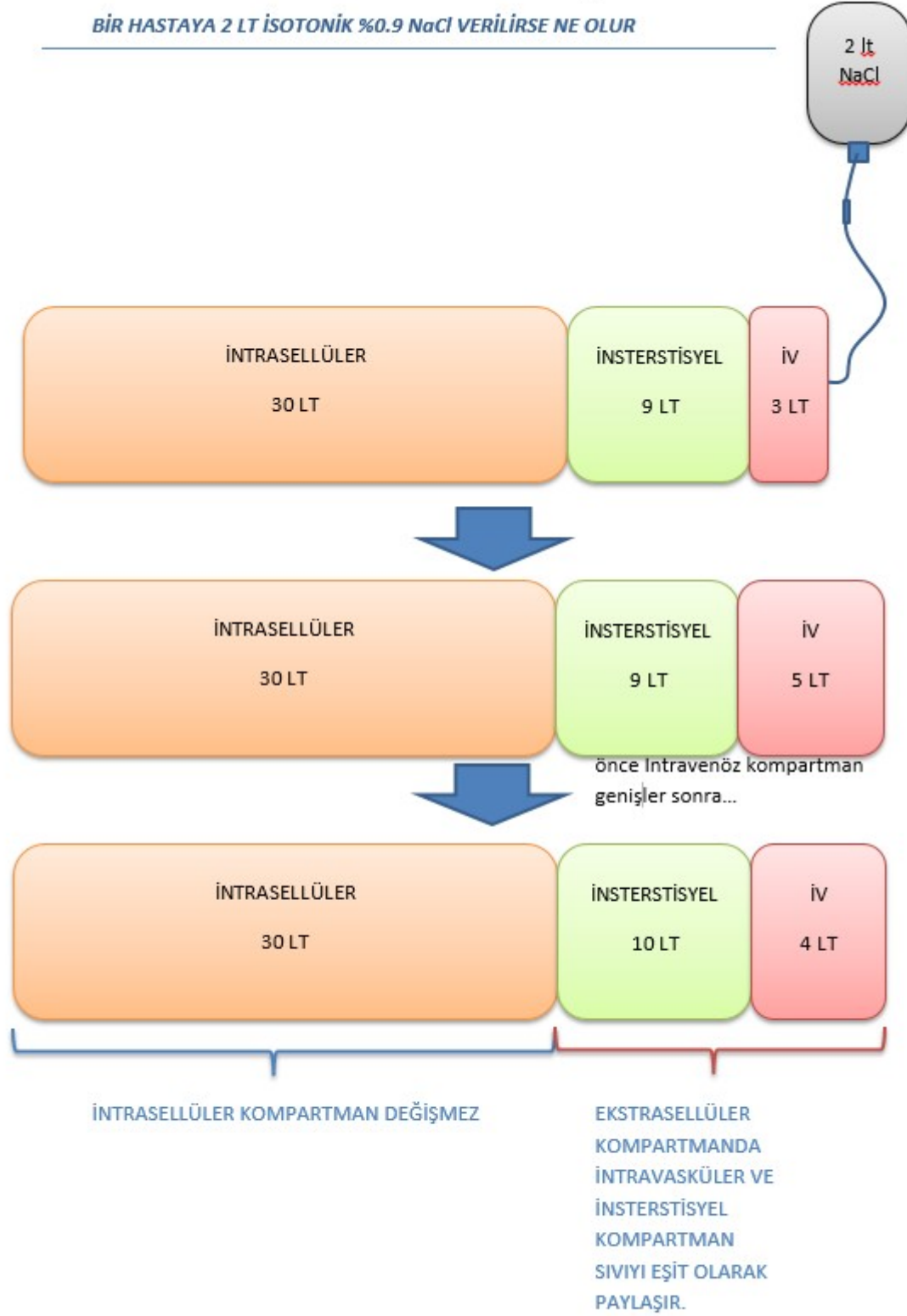
I- HİDROLİZE JELATİN SOLÜSYONLARI: Hematin, gelofusin gibi jelerin izotonik serum fizyolojik içerisindeki solüsyonlarıdır. Jelin büyük protein makromolekülleridir, sıvıyı intravasküler alanda tutar, interstiyel sahaya kaçmasına engel olur. İçerisine başka elektrolitler de katılabilir. İntravenöz Kompartmanı genişletmek, takviye etmek amacıyla verilir (kan miktarını arttırmak damar yatağını doldurmak). Protein metabolize edildikçe yada atıldıkça kan ile ekivalan olur.

II- %0.9 NaCl SOLÜSYONU: İzotonik sodyum klorür yada Serum Fizyolojik olarak da bilinir. Litrede 150 mmol NaCl içeren solüsyondur. Ekstra sellüler kompartmana yayılır. Hücre içerisinde Na dışarı enerji ile atıldığından intrasellüler kompartmana geçmez.

BİR HASTAYA 2 LT İSOTONİK %0.9 NaCl VERİLİRSE NE OLUR

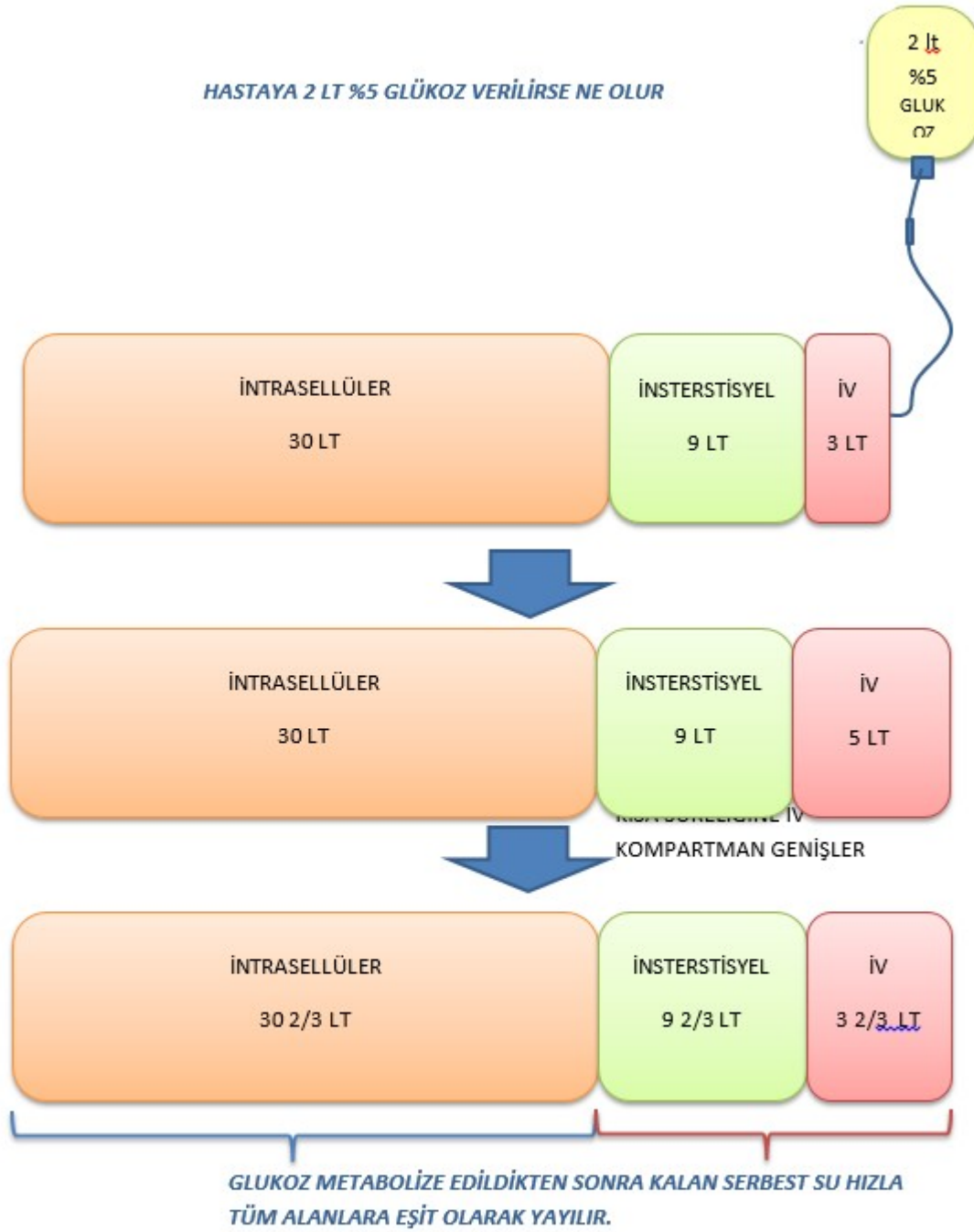
BİR HASTAYA 2 LT İSOTONİK %0.9 NaCl VERİLİRSE NE OLUR

İNTRASELLÜLER KOMPARTMAN DEĞİŞMEZ. EKSTRASELLÜLER KOMPARTMANDA İNTRAVASKÜLER VE İNSTERSTİSYEL KOMPARTMAN SIVIYI EŞİT OLARAK PAYLAŞIR.

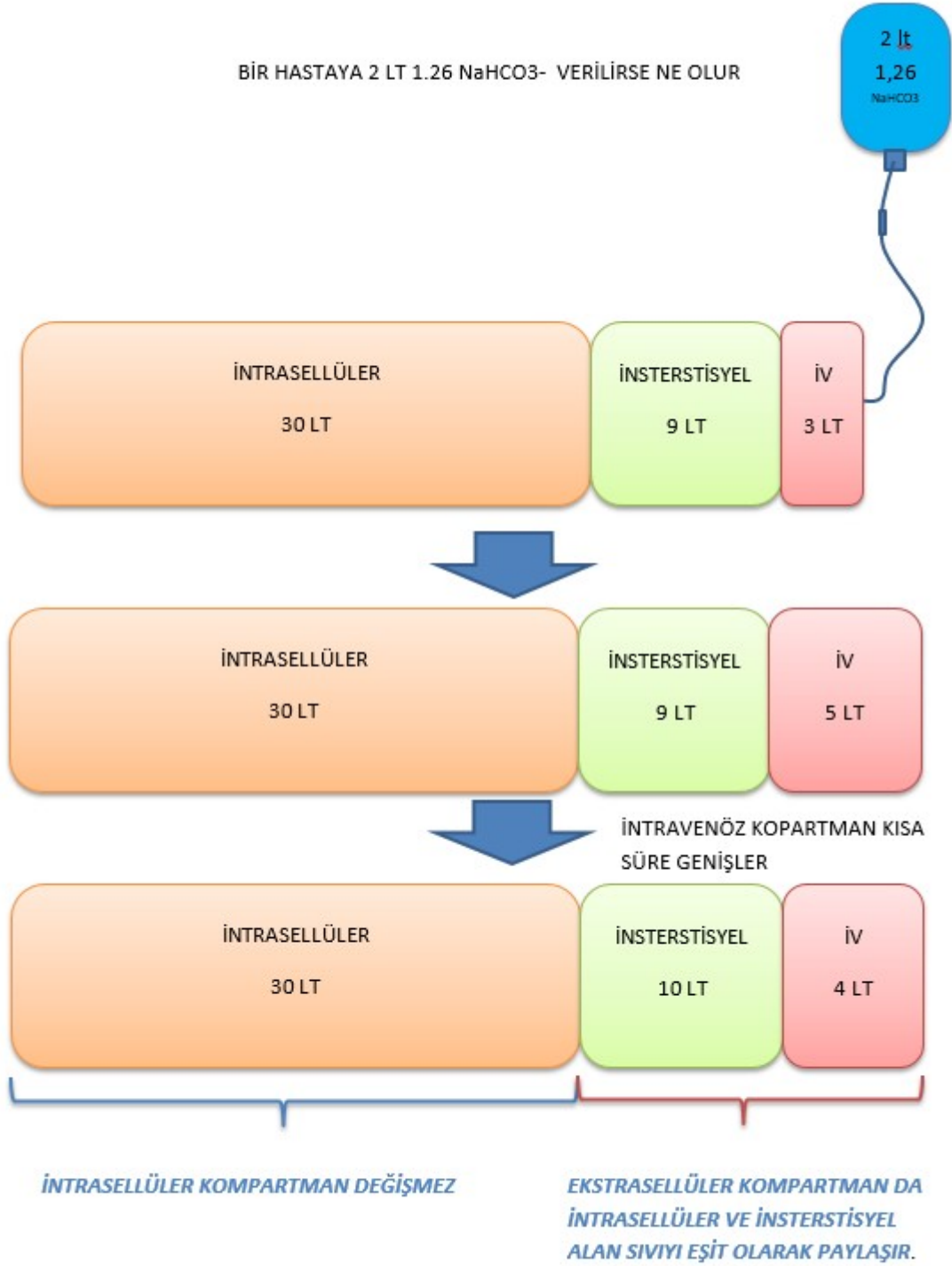
III- %5 GLUKOZ SOLÜSYONU: Plazma ile izotoniktir. Tüm vücut sıvılarına yayılır. Glukoz metabolize edilir geriye su kalır ve tüm komponentlere dağılır. Kısa süreliğine damar içerisinde kalır, glukozun metabolizması

sonucu geriye sadece su kalır. Vücuda su eklenmesi anlamını taşır.

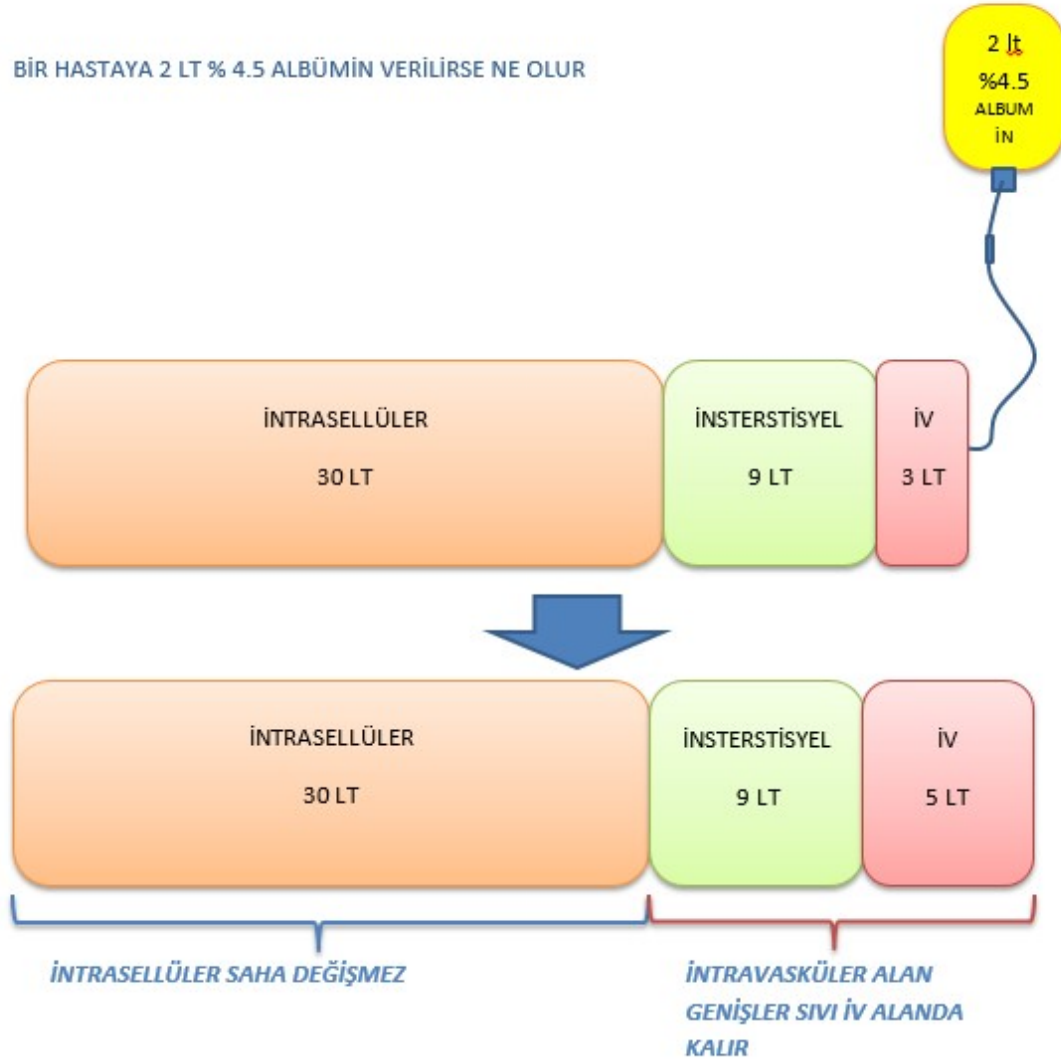
IV- %1.26 Na BİKARBONAT: izotonik sodyum bikarbonat solüsyonu. %1.26 NaOH3-. Plazma ile izotoniktir. Damar içerisinde %0.9 NaCl gibi davranır fakat Klor yerine Bikarbonat anyonu HCO₃⁻ taşır. Alkali kayıpların yerine konmasında, metabolik asidoz tedavisinde yada hiperkalemi tedavisinde kullanılır.

BİR HASTAYA 2 LT 1.26 NaHCO₃- VERİLİRSE NE OLUR

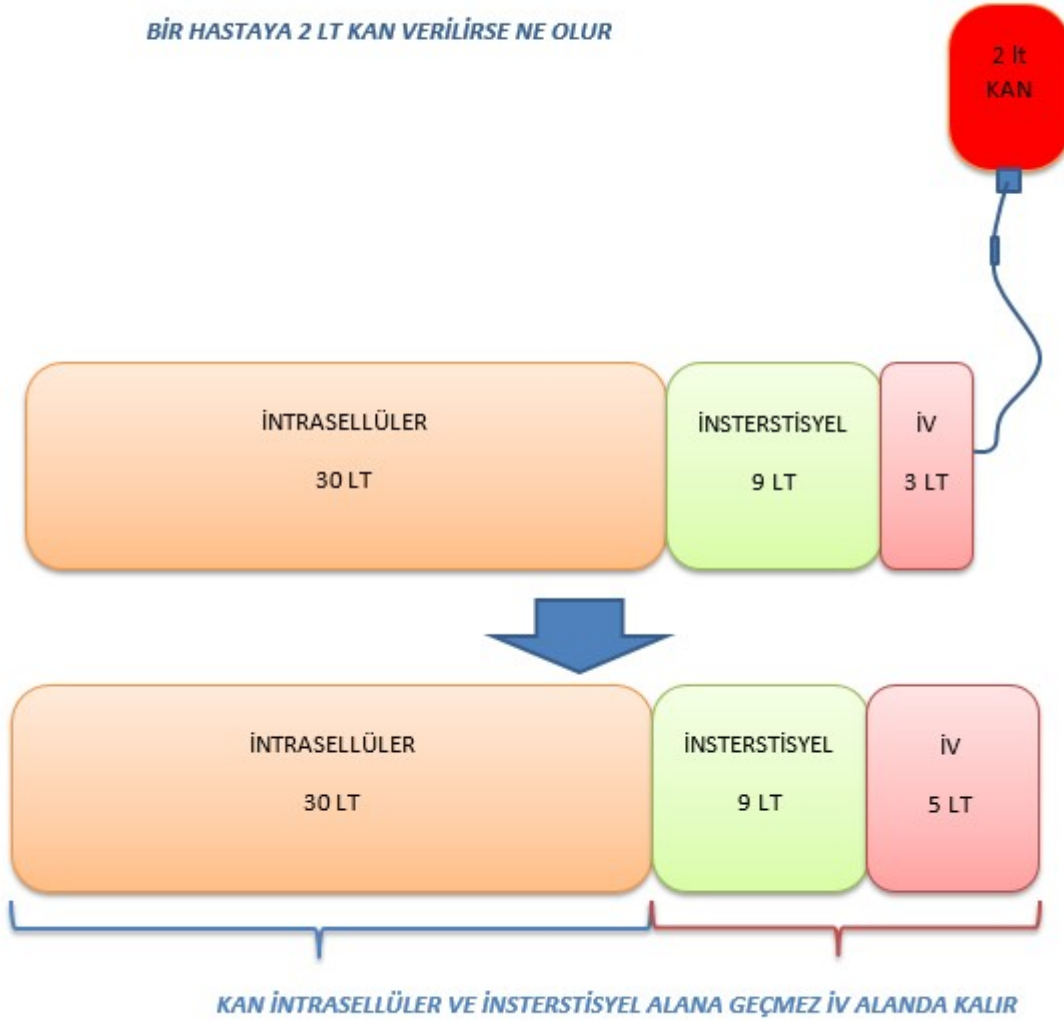
V- %4.5 ALBÜMİN SOLÜSYONU: Human albümin de denir. %0.9 NaCl içerisinde albümin içeren solüsyondur. Kan komponentinin genişletilmesi amacıyla kullanılır (intravenöz alanın doldurulmasında kullanılır). İnterstitiyel sahaya geçişi azdır. Albümin sıvıyı damar yatağında tutar. Kan ürünüdür.

BİR HASTAYA 2 LT % 4.5 ALBÜMİN VERİLİRSE NE OLUR

VI- KAN NAKLİ: Kan genellikle Eritrosit süspansiyonu olarak kullanılır nadiren tam kan verilir. Bir paket RBC 350 cc dir. İntravenöz alanda kalır diğer kompartmanlara dağılmaz.

BİR HASTAYA 2 LT KAN VERİLİRSE NE OLUR

SIVI KAYIPLARI

İDRAR: 1,5 - 2,5 LT / gün idrar yaparız.

İNSENSİBLE : görünmez kayıplar solunum, ter ve diğer yollarla 500 ml / gün kaybediyoruz.

GASTRO İNTESTİNAL KAYIPLAR: önemsiz kayıplardır ancak ishal kusma ileostomi kayıpları gibi ciddi boyutlar alabilir. Kusma ile aşırı CL⁻ , ishal ile aşırı Na ve K⁺ kaybı olabilir.

DİĞER: Sıvı kayıpları plevral, peritoneal drenlerden ekstrasellüler kayıplar şeklinde de olabilir. Ekstrasellüler kayıplarda elektrolit dengesi interstisyel ve intravasküler alanlarda benzerdir ancak protein oranı farklıdır.

SIVI ALIMINI:

Vücuda sıvı alımı yiyecek içecekler ile olur, oral alımın mümkün olmadığı durumlarda iv sıvı takviyesi yapılır.

SIVI ELEKTROLİT GEREKSİNİMİ: bariz bir kayıp yoksa günlük ihtiyaçlar şu şekildedir:

- Na+: 100 - 150 mmol/gün (1-2 mmol / kg/ gün)
- K+: 30 - 60 mmol /gün (0,5 - 1 mmol/kg/ gün)
- SIVI: 1,5 - 2 lt/ gün

VÜCUT SIVILARI AZLIĞI FAZLALIĞI BULGULARI

Sıvı kayıpları ve sıvı fazlalığı bulguları çok silik olabilir. Değişim yavaş ise yüklü miktarlardaki kayıp yada fazlalık olmadan hastanın şikayeti olmaz. Aşağıdaki belirti ve bulguların hemen hepsi ekstrasellüler kompartmanda yaşanan kayıp ve fazlalığa bağlı olarak ortaya çıkar.

SIVI ALIMI:

ÇOK AZ	ÇOK FAZLA
POSTÜRAL HİPOTANSİYON JUGÜLER VENÖZ BASINÇIN AZALMASI YADA KAYBOLMASI TAŞİKARDİ MUKOZALARDA KURUMA OLİGÜRİ TANSİYON DÜŞÜKLÜĞÜ PERİFERDE SOLUKLUK ŞOK VE ORGAN YETMEZLİĞİ	HİPERTANSİYON JUGÜLER VENÖZ BASINÇTA ARTMA GALORİTM TAŞİKARDİ ÖDEM PLEVRAL EFFÜZYON ASİT PULMONER ÖDEM
POSTÜRAL HİPOTANSİYON SIVI KAYIPLARININ BELKİDE İLK VE EN ÖNEMLİ BULGUSUDUR. DÜŞÜK JVB İLE DE BİRLEŞİNCE ANLAMLI SIVI KAYBININ İLK İŞARETİ SAYILMALIDIR.	ANİ ORTAYA ÇIKAN KALP YETMEZLİKLERİNDE PRİMER KALP YETMEZLİĞİNDEN ÇOK VOLÜM FAZLALIĞI DÜŞÜNÜLMELİDİR.

Mikroalbüminüri

written by Dr. Aydoğan Lermi

Esbach Albüminometresi ile İdrarda Albümin Ölçülmesi

LABORATUVAR TESTLERİNİN KLİNİK YORUMU

written by Dr. Aydoğan Lermi

Laboratuvar testlerinin yorumu. Önemli klinik laboratuvar testleri nasıl yorumlanır. Basit açıklamalar ile klinik laboratuvar sonuçlarının değerlendirilmesi.

VÜCUT SIVILARI

written by Dr. Aydoğan Lermi

Vücut sıvılarının kompozisyonları ve sıvı kompartımanları nelerdir. Sıvı replasmanları sonucu vücut sıvıları nasıl değişir.

ALBÜMİN

written by Dr. Aydoğan Lermi

Albümin karaciğerde yapılan bir proteindir. Kanda yer alan en önemli proteindir. Test kanda albümin miktarını ölçer.

SÖZLÜK

written by Dr. Aydoğan Lermi

HEPATİT SÖZLÜĞÜ

Adefovir dipivoxil (Hepsera): Hepatit B tedavisinde kullanılan ağızdan alınan virüs öldürücü (anti viral) ilaç. Nükleosid analogu da denir. Virüsün çoğalmasını durdurur. Kronik Hepatit B tedavisinde kullanılır.

Akut Hepatit: Yeni gelişen karaciğer iltihabıdır. Birçok sebebe bağlı olabilir. En sık sebebi hepatit virüsleridir.

Albümin: Karaciğerde yapılan bir proteindir. Vücudun ana proteinlerinden birisidir ve damar içindeki sıvının yerinde durmasını sağlar. Karaciğer hastalıklarında albümin yapımı bozulur ve kandaki seviyesi düşer, damar içindeki sıvı dışarı çıkar ve ödem, karın şişmesi ortaya çıkar. Karaciğer yetmezliklerinde albümin düşmesine bağlı olarak karın içinde büyük miktarda sıvı birikebilir bu duruma asit denir.

Alfa-feto protein (AFP): karaciğer kanseri ve hamilelikte ortaya çıkan bir proteindir. Kanda Alfa Feto protein arışı karaciğer kanserinin habercisidir. Kronik hepatit hastalarında AFP değerine sık aralıklarla bakılmalıdır.

Antikor - Antibody: İmmün sistemin savaş silahıdır. Antikorlar proteindir ve yabancı maddeler, virüsler ve mikroplara karşı savaşta yer alırlar. Aşı sonrası oluşan antikorlar vücudumuzu korurlar.

Anti-HCV (Hepatit C virüs antikor): Hepatit C Virüse karşı oluşan antikordur. Vücutta Anti-HCV varlığı hepatit C virüse karşı bir immün cevap olduğunu virüse karşı savaşan antikorlar olduğunu gösterir. Anti HCV antikorları çok koruyucu değildir kronikleşmeyi önlemez.

Antijen - Antigen: Virüs, bakteri ve mantar gibi mikropların yüzeyinde bulunan protein tabiatında yabancı maddeler. Antijenler immün sistemimizi uyararak antikor yapımını başlatırlar.

Anti HBs: Hepatit B virüsün yüzeyindeki proteine karşı vücudun yaptığı antikoru gösterir. Vücudun virüse karşı savaştığını gösterir. Ya aşı ile oluşur yada enfeksiyon ile oluşur. Anti HBs pozitif olması vücudun hepatit B virüse karşı savunması olduğunu gösterir.

Anti HBc: Hepatit B virüsün içyapı maddesine (kor) karşı oluşan antikordur. Hepatit B kor antikor da denir. Hastalıktan korunmaya vücudu korumaya yardımcı olmaz, hepatit b virüse karşı bir immünite sağlamaz. Hepatit b hastalarının taranmasında kullanılan bir testtir. Anti HBc pozitif olması hastanın Hepatit B virüsü ile karşılaşmış olduğunu gösterir ancak hastalığın geçip geçmediği, kronikleşip kronikleşmediğini göstermez, bunun için diğer testleri de yapmak gerekir.

Ansefalopati (ensefalopati): ileri karaciğer hastalıklarında beyin fonksiyonlarının bozulmasıdır. Uykuya meyil, oriyantasyon bozukluğu, uykusuzluk, yazma, konuşma ve hafıza bozuklukları görülebilir, komaya doğru ilerler.

Asemptomatik: Belirti vermeyen anlamındadır. Belirti vermeyen hastalık anlamında kullanılır. Birçok Hepatit B ve Hepatit C hastasının hiç şikayeti olmaz hastalık hiçbir belirti vermez. Bu durumdaki hastalara asemptomatik hastalar denir. Hastalık ileri devreye ulaşıp karaciğer yetmezliği başlayınca hastanın şikayetleri de başlar.

Asit - Ascites: karın içinde büyük miktarda sıvı toplanmasıdır. Karaciğer yetmezliği, siroz ve karaciğer kanseri vakarında karaciğer albümin yapımı bozulur ve sıvı damar dışına kaçarak karında birikir.

Aşı: bir hastalığa karşı bağışıklık sağlamak amacıyla hastalık yapmayan benzerinin vücuda verilmesidir.

Bilirubin: kırmızı kan hücrelerinin ömrü dolunca parçalanır ve içindeki hemoglobin bilirübine dönüştürülerek karaciğerden safra ile atılır. Karaciğer hastalıklarında safra atılamaz ise bilirubin kanda birikir ve sarılık ortaya çıkar.

Cevapsız hasta: Tedavi veya aşılama ile istenen cevabın alınmadığı hastalar.

Cinsel yolla bulaşan hastalıklar: Cinsel temas ile insandan insana bulaşan hastalıklardır. En önemli ve tehlikeli olan HIV, Hepatit B, Hepatit C dir ayrıca bel soğukluğu, papilloma virüs (HPV), sifiliz (treponema pallidum), Lenfo granüloma venerium (LGV), Lenfo granüloma inguinale (LGI), kasık biti dahil birçok hastalık cinsel temas yoluyla bulaşır.

Dalak: sağ kaburga altında yer alan bir organımızdır. Kanın filtre işlevini görür ve immün sistemin en önemli organlarından birisidir. Ömrü dolan kırmızı kan hücrelerini ve mikropları kandan temizler, siroz ve karaciğer hastalıklarında şişer.

Dekompanse Siroz: Sirozun ileri dönemi. Kan testlerinde bozulma ve siroz komplikasyonlarının ortaya çıktığı dönem. Bu dönemde hastaya karaciğer nakli gerekir.

DNA Polimeraz: Hepatit B virüsün çoğalması için gereken bir enzimdir. Hepatit B tedavisinde kullanılan birçok ilaç bu enzime etki ederek virüsün çoğalmasını durdurmaya çalışır.

Entekavir (Entecavir) : Kronik Hepatit B tedavisinde kullanılan ilaçtır. Virüsün çoğalmasını durdurarak etki eder, ağızdan alınır.

Enzim: vücuttaki kimyasal reaksiyonları hızlandıran madde.

Epidemiyoloji: Hastalıkların sebebi, yayılması, dağılması, bulaşması, hastalıklardan korunma ile ilgilenen tıp bölümü.

Fibroz (Hepatik Fibroz): Karaciğerde kronik iltihabi durumların neden olduğu düzensiz iyileşme. İyileşme sırasında oluşan dokular karaciğerin yapısını daha da bozarak siroza neden olur.

Gastroenteroloji: Mide, bağırsak, karaciğer, pankreas ile ilgili tıp dalı.

Genom: Canlının genetik materyali. İnsan, virüs, bakteri vb canlıların genetik kısmı.

Genotip: Çeşit. Guruba özgü genetik yapı. Örneğin hepatit B nin 7, Hepatit C virüsün 6 ayrı genotipi (çeşidi) vardır ve doktorunuz en iyi tedavi için hepatit b genotip tayini ister. Bazı genotipler tedaviye dirençli olabilir.

Hasta uyumu: doktorun çizdiği tedavi protokolüne riayet eden ve program dahilinde yapan hastalar.

HBe Ab, Anti HBe (e- antikor) : Hepatit B virüsüne karşı vücudun oluşturduğu antikor dur (savunma proteindir). Virüsün e-antijeni ne karşıdır. Testlerde e-antijeninin kaybolup e-antikorunun ortaya çıkmasına serokonversiyon denir ve immün sistemin virüsler savaştığını virüsü temizlemeye başladığının gösterir.

HBsAg: Hepatit B yüzey antijeni. Hepatit B virüs varlığını gösterir. Hepatit B virüsün duvarında bulunan antijenik bir proteindir. HBsAg pozitif ise virüs var demektir.

HBe Ag: Hastanın son derece bulaştırıcı olduğunu gösterir, kanda yüksek miktarda hepatit B virüsü olduğunu gösterir. Kronik hepatit b hastalarının tedaviye verdikleri cevabın izlenmesinde kullanılır.

Hepatit: Karaciğer iltihabı demektir. Birçok sebebe bağlı olabilir: alkol kullanımı, ilaçlar, zehirlenme, virüsler, bakteriler, parazitlere bağlı olabilir ancak en sık sebebi virüsler ile olan hepatitlerdir. Virüsler ile olanlara viral hepatitler denir. Karaciğerde iltihaba sebep olan birçok virüs vardır bunlar içinde 5 tanesi en sık görülenleridir: Hepatit A virüsü, Hepatit B virüsü, Hepatit C virüsü, Hepatit D virüsü ve Hepatit E virüsü.

Hepatit A: Enfeksiyöz hepatit, bulaşıcı sarılık da denir. Hepatit A virüsü (HAV) ile meydana gelir. Hepatit A enfeksiyonu kronikleşmez. Hastalar genellikle 6 ila 10 haftada düzelirler. Hastaların dışkı ve idrarıyla etrafa yayılır kanalizasyon sisteminin kötü olduğu yerlerde salgınlar yapar. Hepatit A aşısı vardır, aşı ile önlenebilen bir hastalıktır.

Hepatit B: Serum hepatiti de denir. Hepatit B virüs (HBV) ile meydana gelir. Hastaların % 10 ila 15 i kronikleşir. Kan ve vücut salgıları ile bulaşır. Anneden bebeğe genellikle doğumda bulaşır. Yeni doğan bebeklerde hastalık kapılırsa %90 kronikleşir küçük çocuklarda ise %50 kronikleşir, bu nedenle doğum sonrası aşılama önemlidir. Korunmasız cinsel temas, temiz olmayan aletler ile yapılan manikür, pedikür, dövme, vücut deldirme, diş, diyaliz, cerrahi girişimler ile bulaşır. Hepatit B virüsüne karşı aşı vardır, hepatit b aşısı ile önlenebilen bir hastalıktır.

Hepatit C: non-a, non-b hepatit diye bilinir. Hepatit C Virüsü (HCV) ile meydana gelir. Vakaların % 70- 80 i kronikleşir. Kan ve vücut salgıları ile bulaşır. Korunmasız cinsel temas, manikür, pedikür, dövme, diş, diyaliz, cerrahi müdahaleler ile bulaşır. 1992 öncesi kan transfüzyonları ile bulaşmış olabilir. Hepatit C Virüsüne karşı aşı yoktur.

Hepatit D: delta hepatit diye bilinir. Hepatit D virüsü (HDV) ile meydana gelir. Bu virüs sadece Hepatit B hastalarına bulaşabilir. Hastada Hepatit B yoksa bulaşamaz. Hepatit B yi kötüleştirir, siroza gidişi hızlandırır. Hepatit D Virüse karşı aşı yoktur.

Hepatit E: Ağızdan bulaşan non-a, non-b hepatiti diye de bilinir. Sebebi Hepatit E Virüsü (HEV) dir. Dışkı ile etrafa yayılır, kanalizasyon sisteminin kötü olduğu bölgelerde daha sık görülür. Hepatit E akut enfeksiyon yapar, kronikleşmez. Hepatit E nin aşısı yoktur. Hepatit E hamilelerde tehlikeli olabilir ve nadiren kronikleşir.

Hepatit paneli: Hepatit teşhisi ve karaciğerin durumunu gösteren kan testleri.

Hepatit serolojisi: Hepatit teşhisi için istenen kan testleri.

Hepatit B İmmün Globülin (HBIG): Hepatit B virüsü için immün serum dur. Bulaşma sonrası hastayı korumak amacıyla aşı ile birlikte kullanılır. Herhangi bir şekilde hepatit b bulaşması durumunda örneğin: iğne batması, hepatit b taşıyan annenin doğum yapması, şüpheli cinsel temas vb. hepatit b aşısı ile birlikte hepatit b immün globülin (HBIG) de yapılır. Karaciğer nakli sonrası tedavide de kullanılır.

HBV-DNA PCR: Hepatit B virüsün miktarını gösterir. Miktar arttıkça bulaştırıcılık da artar. Kronik hepatit b hastalarının tedaviye verdikleri cevabı izlemekte kullanılır.

Hepato Sellüler Karsinom (HCC): Karaciğer kanseri. Karaciğerin malin tümörüdür. Kronik hepatit b ve hepatit C hastalarında kronik karaciğer iltihabı siroz ve karaciğer kanserine ilerler.

Hepatosit: Karaciğer hücresi.

IgG anti HBc: Hepatit B virüs kor antikorunun IgG türüdür. İlk aylardan sonra ortaya çıkar. HBs Ag ile birlikte IgG anti HBc pozitif olması kronikleşmeyi düşündürür (IgM anti Hbc negatif ise).

IgM anti HBc: Hepatit B virüs kor antikorunun IgM türüdür. IgM anti HBc pozitif olması akut enfeksiyonu, yakın zamanda hepatit B geçirildiğini gösterir(son altı ay içinde).

İğne kazası: (needlestick injury) hasta iğnesinin yanlışlıkla personele batmasıdır. Hastane, laboratuvar ve sağlık hizmetleri sırasında sık karşılaşılan tehlikeli durumdur. İğne kazaları personele bulaşıcı hastalıklar bulaşmasına yol açabilir. Hepatit B, Hepatit C, HIV ve diğer hastalıklar iğne kazaları ile bulaşır.

İmmün sistem: Vücudun savunma sistemidir. Özellikle bakteri, virüs, mantar, kanser hücresi gibi istilacılarla savaşmakta görev alır.

İmmünoloji: immün sistem ve alerji ile ilgilenen tıp dalı.

İnfeksiyon (enfeksiyon): zararlı mikropların vücuda girmesi. İnfeksiyon akut (kısa zaman önce başlamış) yada kronik (uzun zamandır devam eden) olabilir.

İnjesiyon: vücut içine iğne ile ilaç, besin maddesi, vitamin vb. verme yolu. İntra Müsküler (İM) injeksiyon: kas içine, İntra Venöz (İV) injeksiyon: damar içine, Subkutan injeksiyon (SC): deri altına ilaç vermek demektir.

İnterferon: Enfeksiyonları durdurmak için immün sistem hücreleri tarafından üretilen bir proteindir. Karaciğer hücreleri dahil birçok hücrede interferon üretilir. Laboratuvar da üretilir ve kronik hepatit B ve hepatit C tedavisinde interferon kullanılır.

İnterferon Alfa-2b (Intron A): Doğal interferonun laboratuarda üretilmiş halidir. Haftada üç kez deri altından enjeksiyon yapılarak kullanılır. Kronik hepatit B tedavisinde ilk kullanılan ilaçtır ve 1991 de kullanılmaya başlanmıştır. İki yaşından itibaren kullanılabilir.

Kalıcı cevap: Sustained Response: tedavi ile sağlanan düzelmelerin uzun süre devam etmesidir. Örneğin kronik hepatit B tedavisinde 6 aydan uzun süre virüs tespit edilemediği bir dönem elde etmek kalıcı cevap, sustained response olarak adlandırılır.

Kanla bulaşan mikroplar: kanda bulunan ve kan ile insandan insana bulaşan mikroplardır. Hepatit B, Hepatit C ve Hepatit D kan ile bulaşan mikroplardır.

Karaciğer: vücudun en büyük organıdır. Vücudun rafinerisidir. Bağırsaklara giren her madde karaciğerden geçmek zorundadır. Birçok fonksiyonu vardır. Protein, karbonhidrat, safra, pıhtılaşma faktörleri, immün globülin üretimi yapar, vitamin ve enerji depolar, birçok maddenin zararsız hale getirilip atılmasını sağlar.

Karaciğer biyopsisi: karaciğerden küçük bir parça alınıp incelenmesi. Genellikle iğne ile alınır. Alınan parça karaciğerin durumunu gösterir.

Karaciğer enzimleri: karaciğer içinde yapılan işlemleri hızlandıran proteinlerdir. Kandaki miktarlarının artması karaciğer hücrelerinde bir harabiyet olduğunu gösterir. En sık bakılanları ALT ve AST dir (SGOT, SGPT). ALT karaciğere daha özgü bir testtir. AST karaciğer ve kalp kasında da bulunur, hepatit ve kalp krizinde artar.

Karaciğer fonksiyon testleri: karaciğerin durumunu değerlendirmek amacıyla yapılan testlerdir. Karaciğer hastalıklarının tespiti ve tedaviye cevabın görülmesi için bu testlere bakılır.

- Aspartate Aminotransferase (AST) Serum Glutamik Oksaloasetik Transaminaz (SGOT) de denir.
- Alanine Aminotransferase (ALT) Serum Glutamik Pirüvik Transaminaz (SGPT) de denir.
- Aspartat Aminotransferaz (AST):
- Alkalen Fosfataz (ALP):
- Gamma Glutamik Transferaz (GGT) :
- Albümin,
- Total protein,
- Bilirübin,
- Laktat Dehidrogenaz,
- Pıhtılaşma testleri ve INR,

Karaciğer yağlanması: Karaciğerde aşırı yağ depolanmasıdır. Karaciğerin yapısını ve çalışmasını bozabilir.

Karsinom: Kanserleşen hücreler Hepatosellüler Karsinom = karaciğer kanseri demektir.

Komplikasyon: hastalığın tedavisi sırasında ortaya çıkan tıbbi problemler.

Kronik Hepatit B Enfeksiyonu: 6 aydan uzun süre Hepatit B testleri pozitif olan hastalara kronik hepatit B enfeksiyonu denir.

Lamivudine (Epivir-HBV, Zeffix, Heptodin): hepatit B virüsünün çoğalmasına engel olarak virüsü durduran ilaçtır. Hepatit B tedavisinde kullanılır, nükleosid analogudur.

PCR (polymerase chain reaction): virüs DNA sını tespit eden test yöntemi. Örnekte virüsün

varlığının kanıtıdır. Sayı olarak da sonuç alınır, kanda mm küpte virüs sayısını tespit etmekte kullanılır.

Pegile interferon: Peg Interferon Alfa-2a (Pegasys): interferon vücut tarafından üretilen ve virüsleri durduran bir proteindir. Pegile interferon vücudun yaptığı interferonun sentetik olarak üretilmiş olanıdır ve hepatit B ve Hepatit C tedavisinde haftada bir iğne olarak kullanılır. 2005 yılında kullanılmaya başlandı. Pegile formu yan etkisini azaltmıştır.

Perinatal bulaşma (anneden bebeğe bulaşma), Perinatal Transmission (vertical transmission): hastalığın anneden bebeğe bulaşmasıdır. Bulaşmanın çoğu doğum sırasında olur. Çok önemlidir çünkü hepatit B yeni doğan çocuğa bulaşursa bu çocukların % 90 ında hastalık kronikleşir ve %25 i kronik karaciğer hastalıkları ve karaciğer kanserinden erken yaşta hayatını kaybeder. Bu nedenle hamilelerin gebelik sırasında hepatit taramasından geçmesi ve eğer hepatit B taşıyorlar ise bebeğin doğar doğmaz (doğumu takiben 12 saat içinde) hepatit B ile aşılması ve hepatit B immün globülin yapılması gerekir.

Persistan: geri dönen yada uzun zaman devam eden hastalık.

Post transfüzyon hepatiti: kan naklinden sonra ortaya çıkan hepatit tablosudur. 1993 öncesinde kanlar hepatit C taramasından geçirilmiyordu ve kan nakli sonrası hepatit C hastalığı görülüyordu. Günümüzde bütün kan ve kan ürünleri hepatit ve hiv taramasından geçmek zorundadır.

Protein: amino asitlerden yapılmış zincirlerdir. Proteinler insan vücudunun ana yapı malzemeleridir.

Recombinan DNA: genetik materyalin yeniden üretilmesidir. Laboratuarda DNA nın kesilip şekillendirilerek yeniden oluşturulmasıdır. Birçok ilaç ve hepatit aşları bu yöntemle oluşturulmaktadır.

Relaps: iyileşmeyi takiben bir süre sonra hastalık yada şikayetlerin geri dönmesi (recurrence).

Remisyon: Hastalık şikayetlerinin ortadan kaybolduğu veya şikayetlerin azaldığı dönem. Remisyon kendi kendine yada tedaviyi takiben gelişebilir.

Pıhtılaşma faktörleri: karaciğerde yapılan ve pıhtılaşmayı sağlayan proteinlerdir. Eksikliklerinde kanama durmaz. Pıhtılaşma faktörlerinin azalması karaciğerin işini aksattığını, bozulmaya başladığını ve karaciğer hastalıklarını gösteren önemli bir ipucudur. Kronik hepatit hastalarında kanama zamanının uzaması karaciğer nakli gerektiğini gösterir.

Risk faktörü: hastalığın bulaşma ihtimalini arttıran davranış ve durumlar. Örneğin sigara akciğer kanserini arttıran bir risk faktörüdür. İğne kazası ihtimali olan işler (doktorluk, hemşirelik) hepatit bulaşması için risk faktörüdür. İlaç ve uyuşturucu bağımlılığı hepatti B ve C bulaşması için risk faktörüdür.

Serokonversiyon: vücudun savunma sisteminin üstün duruma geçtiğinin gösterilmesidir. Virüsün varlığını gösteren testler antijen testleri, immün sistemin silahlarını gösterenler antikor testleridir. Bir hastalık için testlerde antijen pozitif / antikor negatif iken durumun antijen negatif/ antikor pozitif hale gelmesine serokonversiyon denir. Örneğin hepatit B hastalığında HBe antijeni pozitif / HBe antikor negatıf iken serokonversiyon olmuş ve HBE antijeni negatıf / Anti HBe antikor pozitif olmuş ise vücut hepatit B virüsünü temizlemeye başlamış ve büyük miktar hepatit B virisi temizlenmiş demektir.

Seroloji: kanın serum kısmında çalışılan antikor testlerine denir. Hepatit B ve hepatit C gibi

mikroplarla karşılaşan vücut bunları ortadan kaldırmak için antikor denilen silahları üretir. Yapılan testler ile bu antikorların tespit edilmesi hastalığın varlığını gösterir.

Sarılık: deri ve göz aklarında sararma. Bilirubin ömrünü doldurmuş kan hücrelerinin parçalanması sonucu ortaya çıkar ve safra ile karaciğerden atılır. Karaciğer hastalıkları ve safra kanallarının tıkanığı durumlarda bilirubin kanda birikir ve sarılık ortaya çıkar. Sarılık safra taşlarına, karaciğer kanserine, parazitlere, pankreas başı tümörlerine, alkolizme, zehirlenmeye, safra kesesini tıkayan bütün hastalıklara bağlı olabilir.

Semptom: Hastalık bulgusu olarak vücutta meydana gelen değişiklikler yada fonksiyon kaybıdır.

Siroz: karaciğerin işlemlerini bozacak derecede geri dönüşü olmayan hasar. Kronik Hepatit B kronik hepatit C sürekli iltihaba neden olarak ve karaciğerin dokusunu bozarak siroza yol açan en önemli sebeplerdir.

T- hücreleri: Yabancı maddeleri ve virüsleri fark ederek onlarla savaşan, antikor üretimini başlatan immün sistemin beyaz hücreleridir.

Tam kan sayımı: kan içindeki kırmızı hücreler(eritrositler), beyaz hücreler (lökositler), pıhtılaşma hücreleri (trombositler), hemoglobin miktarı ve hücre oranlarını gösteren testler grubudur. Kronik hepatit hastalarında beyaz kürelerin (lökositlerin) düşmesi siroza gidişi gösterir.

Tarama testi: Screening: kan vericilerin hepatit ve diğer hastalıklar açısından tarama testinden geçirilmesidir. Tüm kan vericiler ve torba kanları hepatit B, hepatit C, HIV ve diğer kanla bulaşan hastalıklar açısından testten geçirilir.

Tekrar tedavi (Retreatment): ilk tedaviye cevap vermeyen yada şikayetleri tekrar başlayan hastaların ikinci tedaviye alınmasıdır.

Transaminazlar: karaciğer hücrelerinde bulunan enzimlerdir ve kandaki miktarlarının artması karaciğer hücrelerinde harabiyet olduğunu gösterir. ALT, AST (eski adı SGOT, SGPT).

Transmisyon: hastalığın bulaşma yoludur.

Transfüzyon: kan veya kan ürünlerinin tedavi amacıyla hastaya verilmesidir.

Trombosit: kanın pıhtılaşmasını sağlayan hücreler. Trombositler kemik iliğinde yapılır ve kanın pıhtılaşmasını sağlarlar. Karaciğerde yapılan pıhtılaşma faktörleri bu süreci başlatır ve kolaylaştırır. Karaciğer hastalıklarında trombosit olsa da pıhtılaşma bozulur.

Varis kanaması: karaciğer yetmezliği ve siroz hastalarına karaciğerden geçemeyen kanın yutak borusu etrafında varis yapması ve bu varislerin kanamasıdır. Bu kanamalar çok şiddetli olabilir.

Viral hepatitler: karaciğer iltihabına sebep olan virüsler. Birçok virüs karaciğerde iltihaba yol açabilir ancak sadece karaciğeri seven ve hepatit yapan beş virüsü anlatmak amacıyla kullanılan bir deyimdir. Hepatit A, Hepatit B, Hepatit C, Hepatit D ve hepatit E.

Viral yük: kronik hepatit hastalarında (hepatit B ve C de) kandaki virüs miktarını tespit amacıyla yapılan ölçümdür. PCR yöntemiyle bakılır. Tedaviye başlama ve tedaviye alınan cevabın ölçülmesinde kullanılan bir testtir.

Viremi: kan dolaşımında virüsün bulunmasıdır.

Virüs: hastalık yapan bakteriden küçük mikroplardır. Sadece hücre içinde çoğalarak üreyebilirler.

Yanlış pozitif: Hastalık olmadığı halde testin pozitif çıkması.